

2024-05-13

Sagamore Hills တီဖူန့်ကို ဂုဏ်ထိပ်ပသီထိပ်ဒိပ်ဒိပ်မှိုမှိုဆူညါတပတီလါ 'Green Kind' အဂီၢ် ဃုာ်ဒီးတၢ်ညှိလီၤ Moon Tree

မ့ၢ် Georgia ကိုထဲတဖျၢၣ်ဧၤ လၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ် NASA တၢ်မၤဘျၣ်

တမ့ၢ်ပုၤကိးဂၤလၢအသ့ၣ်လီၤသ့ၣ် ဒီးအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အီၤဒိၣ်ဒိၣ်မှိုမှို လၢအထီထဲသိး မူဖျၢၣ်အမဲၣ်ကီၤလီၤ တသ့ကိးဂၤဒဲးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်န့ၣ်ပ Sagamore Hills တီဖူန့်ကိုဖိတဖၣ် မၤကဲထီၣ်တ့ၢ်ဝဲလံ, ဒီးပစံးဘျးဘၣ် သရၣ်မှိုလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်အံၤ လၢအဒူးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်ချါ တမ့ၢ်ထဲလၢတီၤဒီးတၢ်မၤလီၤအပူၤ ဒီးတၢ်ကွၢ်ဃီၤတၢ်ဆူညါလီၤလီၤ, ဖဲဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢခံကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတယံာ်ဒီးဘၣ် Sagamore Hills တီဖူန့်ကို ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၢကပီၤခိၣ်ဖးလီၤဆီလၢ NASA အအိၣ် - လၢအမ့ၢ် "moon tree." ("သ့ၣ်ဒိၣ်သ့ၣ် ထီ ") တၢ်လၢကပီၤ ဖဲလါမ့ၢ် 2 သီအနံၤ, လၢအမ့ၢ် သ့ၣ်ဆိုထူၣ် (loblolly pine plant) ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ, ဖဲအ STEM သရၣ်မှို, Mrs. Stephanie Spencer, ပတံထီၣ် NASA ဝဲဒီး လၢတၢ်မၤသကိးဒီး STEM ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ. လၢပုၤပတံထီၣ်တၢ်ဖိအကထိတဖၣ်အကျါ, တၢ်ယုထၢထီၣ် Sagamore Hills ကိုဒ်အမ့ၢ် ပုၤဒီးန့ၢ်သ့ၣ်လီၤဆီအတၢ်ဟ့ၣ်အံၤ ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤလီၤမၤဒီးအလီၢ်ထဲတဖျၢၣ်ဧၤဖဲ Georgia အပူၤ လၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တခါအံၤန့ၣ်လီၤ.

"တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်မၤလီၤမၤဒီးအတၢ်လဲၤခိဖျါ ဂုၤဒိၣ်မးတခါ ဖဲပမၤဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်စ့ၢ်ကိးပ STEM တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအခါ," Sagamore Hills ကိုခိၣ် Dr. Karen Williams စံးဝဲန့ၣ်လီၤ.

Artemis I Moon Tree အံၤတၢ်စးထီၣ်သ့ၣ်လီၤဝဲလၢအချါ တုၤလၢအဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ထဲသိး မူဖျၢၣ်အမဲၣ်တကီၤ ဖဲတၢ်မၤမူဖျါ အတၢ်မၤမ့ၢ်ဒါ အကတီၢ် စးထီၣ်ဖဲလါနီၣ်ဝဲဘၣ် 16 သီ, 2022, တုၤလီၤလၢလါဒါဝဲဘၣ် 11 သီ, 2022 န့ၣ်လီၤ. ဒ် NASA အတၢ်ဟံၣ်ဖျါအသိး, တၢ်ချါတဖၣ် ဒံဖျါးဝဲဒၣ်အဒုၣ်စၢၤယံၤဝဲ 270,000 မံၤလၢ် စးထီၣ်ဖဲ Orion ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါအမူဖျါဖျါယုၤအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်အကလုာ်လီၤဆီတဖၣ် ရဲၣ်လီၤသး ဝးတရံးမူဖျါအမဲၣ်ဖဲခိၣ်န့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ချါအခိၣ်ထံးကတၢ်တကရူၢ် ဘၣ်တၢ်ဆုၤဃီၤအီၤဆူ တၢ်မၤလီၤမၤဒီးအလီၢ် 50 တီၤ သကုၤဖဲကီၤဝဲ 48 ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

"တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ NASA STEM တၢ်မၤသကိးအကျါတခါ, ဒီးပ STEM တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဘၣ်ထွဲဒီးဖိဒံထီၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် မၤသကိးဘၣ်တဖၣ် တၢ်ဘျၣ်လီၤဘျၣ်တၢ်ကီၤတၢ်ခိၣ်နီၢ်အပူၤ," Mrs. Spencer စံးဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးစ့ၢ်ကိးလၢ, "ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကသမံထံကွၢ်ထွဲ ဝဲဒၣ်အသ့ၣ်, ဒီးဆူညါတန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကစးထီၣ်ထီၣ်ကွၢ်ဝဲကိးလါဒဲး, ဒီးကကွၢ်ထွဲဝဲလီၤဆီဒ်တဖၣ် တၢ်ကိၢ်ခါလါဒိကတီၢ်အဂီၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကလူၤ ထွဲ အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂ့ၢ်ဖဲ မူက့ၤန့ၣ် (moon journals) အလံာ်ပမူ, ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကကွဲးနီၣ်တန့ၣ်ဘၣ်တန့ၣ်တၢ်ကွဲး တုၤလီၤလၢအဖျါထီၣ် ယဲၣ်တီၤတစုလီၤ."

ကိုအတီၤပတီၢ်ခဲလၢ် အိၣ်ဒီးလံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ညှိတၢ်ဖျးအဂ့ၢ်, ဒီးတနီၤနီၤမၤလိဘၣ်ဃးမူဖျါအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်အလီၢ်ကဝီၤလီၤဆီလီၤသးတဖၣ်အကျါကျဲ, တမ့ၢ်ထဲလၢတၢ်မၤလီၤန့ၢ် တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအိၣ်ထံးခိၣ်ဘိဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

"တၢ်စူးကါတၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤသ့ၣ်ခိဖျါ တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒူးလၢတၢ်ထီၣ်ကွၢ်သ့ၣ်အဂီၢ်. တၢ်အံၤကမ့ၢ်စ့ၢ်ကိး တၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ပ STEM တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသီ တပတီၢ်," Dr. Williams စံးဝဲလီၤ. အဝဲစံးစ့ၢ်ကိးလၢ, "ပဆဲးရဲၣ်ကျဲၤမၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤ ဒီးကွၢ်ဘၣ်သ့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ် အတၢ်မၤကျဲၤကျဲၤ အဂ့ၢ်လီၤ."

NASA ဟ့ၣ်လီၤကိုလၢ STEM တၢ်မၤသကိး အလံာ်တၢ်မၤလီၤအထၢၣ်ဘိၣ် လၢတၢ်မၤအါထီၣ် moon tree အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. NASA ကကွဲးမ့ၢ် Sagamore Hills ကိုလၢအကန့ၣ်လီၤပုၤဃုာ်ဖဲ သၢလါတဘျီတၢ်ဟံၣ်ဖျါသကိးသးအလီၢ် စးထီၣ်ဖဲ 2024 တၢ်ကိၢ်ခါကတီၢ် လၢတၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤ အတၢ်ကျဲးစးမၤသကိးတၢ်ဒီး K-12 တီၤကိုဖိဒီးကမျါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

"မ့ၢ်လၢသပုၤပုၤလၢ, တနံၤအံၤတၢ်လဲၤခိဖျါ ကဟဲစိၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ဒီးတၢ်သးဖဲလီၤစိလီၤထီၣ် စးထီၣ်တနံၤအံၤဒီးဆူညါ," Dr. Williams စံးဝဲန့ၣ်လီၤ.